

22. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2015. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: **5. razred**

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova povjerenstva

1. _____
2. _____
3. _____

Mjesto i nadnevak: **Kalinovac, 16. travnja 2015.**

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

PRVIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I KARTE HRVATSKE.

3 1. Na crte ispod fotografija upiši pune nazive za prikazanu vrstu elektrana.

1 2. Na priloženoj karti Hrvatske slovom **B** označen je otok na kojem je snimljena prva fotografija iz prvog zadatka. Ime tog otoka je _____.

2 3. Na priloženoj karti Hrvatske slovom **A** označena je rijeka na kojoj je snimljena druga fotografija iz prvog zadatka. Ime te rijeke je _____, a ime slijeva kojemu pripada je slijev _____.

2 4. Na priloženoj karti Hrvatske crnim trokutićem (▲) označeno je močvarno područje u međuriječju rijeka čija su imena

_____ i

_____.

2 5. Na priloženoj karti Hrvatske smeđom bojom označena je reljefna uzvisina. Ime te reljefne uzvisine je _____, a

prema starosti pripada

mladim ulančanim planinama /

starom gromadnom gorju

(zaokruži točan pojam).

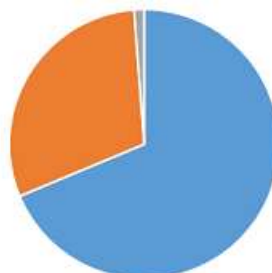
U SLJEDEĆIH SEDAM ZADATAKA DOPUNI REČENICE.

- 1** 6. Granica između dva porječja ili slijeva naziva se _____.
- 1** 7. Stalni vjetrovi koji pušu između 23°27' sjeverno od ekvatora i 23°27' južno od ekvatora zovu se _____.
- 2** 8. Zemlja se okreće oko Sunca po putanji oblika elipse koja se naziva _____ . Zemljina os je u odnosu na ravninu putanje nagnuta pod kutom od _____ °.
- 2** 9. Najveće porječje na svijetu ima rijeka _____ (upiši ime), a u Hrvatskoj rijeka _____ (upiši ime).
- 3** 10. Podizanje razine mora pod utjecajem privlačne sile Mjeseca i Sunca nazivamo _____, a spuštanje razine mora nazivamo _____. Najveća razlika između tih dviju razina mora na Zemlji zabilježena je u zaljevu _____ (upiši ime) na obalama kontinenta čije je ime _____.
- 1** 11. Ako ljeti za vedra vremena u podne uspoređujemo dva grada koja se nalaze na istoj paraleli, grad koji se nalazi u unutrašnjosti kontinenta imat će _____ (upiši višu ili nižu) temperaturu zraka od grada koji se nalazi na obali.
- 3** 12. Najdublja točka svjetskog mora je _____ u _____ oceanu. Nastala je _____ (upiši vrstu gibanja) litosfernih ploča.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

- 2** 13. Dijagram prikazuje raspodjelu slatke vode na Zemlji. Na priloženom dijagramu u odgovarajući dio upiši slovo:

- A** - zalihe slatke vode pohranjene u ledenjacima i na polovima
B - zalihe slatke vode pohranjene u podzemlju

2	
---	--

14. Na priloženom crtežu prikazana je građa Zemlje.

Najtanju lupinu u građi Zemlje nazivamo _____.

Na priloženom crtežu slovom **A** označi lupinu u kojoj su najviši tlak i temperatura.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA DVA SU TOČNA ODGOVORA. ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2	
---	--

15. Koje su od navedenih vrsta drveća tipične u području sredozemne klime?

- a) alepski bor b) hrast kitnjak c) hrast lužnjak
d) hrast crnika e) bukva

2	
---	--

16. Koja od navedenih mora pripadaju Aziji?

- a) Jadransko more b) Ohotsko more c) Karipsko more
d) Tasmanovo more e) Žuto more

2	
---	--

17. Koje od navedenih rijeka Europe imaju estuarijski tip ušća?

- a) Dunav b) Temza c) Volga d) Po e) Elbe (Laba)

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2	
---	--

18. Najdublje jezero svijeta je **Bajkalsko / Balkaško** jezero u

Rusiji / Ukrajini. Udubljenje tog jezera je **ledenjačkog / tektonskog** postanka, a voda u jezeru je **slana / slatka**.

2	
---	--

19. Područja u kojima godišnje u prosjeku padne **manje / više** od 600 mm

padalina imaju stepsku klimu. Na područjima sa stepskom klimom rastu biljne zajednice **niskih / visokih** trava. Stepe Sjeverne Amerike zovemo **prerije / pampe**, a danas su najvećim dijelom pretvorene u **žitnice / pašnjake**.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SLOVA NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.

2

20. Navedene opise poveži s odgovarajućom vrstom padaline.

A - nastaje u toplom dijelu godine zbog noćnog ohlađivanja tla i najnižeg sloja zraka

B - nastaje za vrijeme hladnih zimskih noći nakupljanjem kristalića leda na tlu

_____ mraz _____ tuča _____ rosa _____ snijeg _____ inje

2

21. Navedene opise poveži s odgovarajućim svemirskim tijelom.

A - vidljiva skupina zvijezda na nebu koja tvori neki zamišljeni lik

B – među navedenima najmanje svemirsko tijelo bez vlastite svjetlosti i topline

_____ galaksija _____ planet _____ zvijezda _____ zvijezde _____ mjesec

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA DVIJE TVRDNJE OD PET NAVEDENIH SU TOČNE. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2

22. Koje su od navedenih tvrdnji o površini i smještaju kontinenata točne?

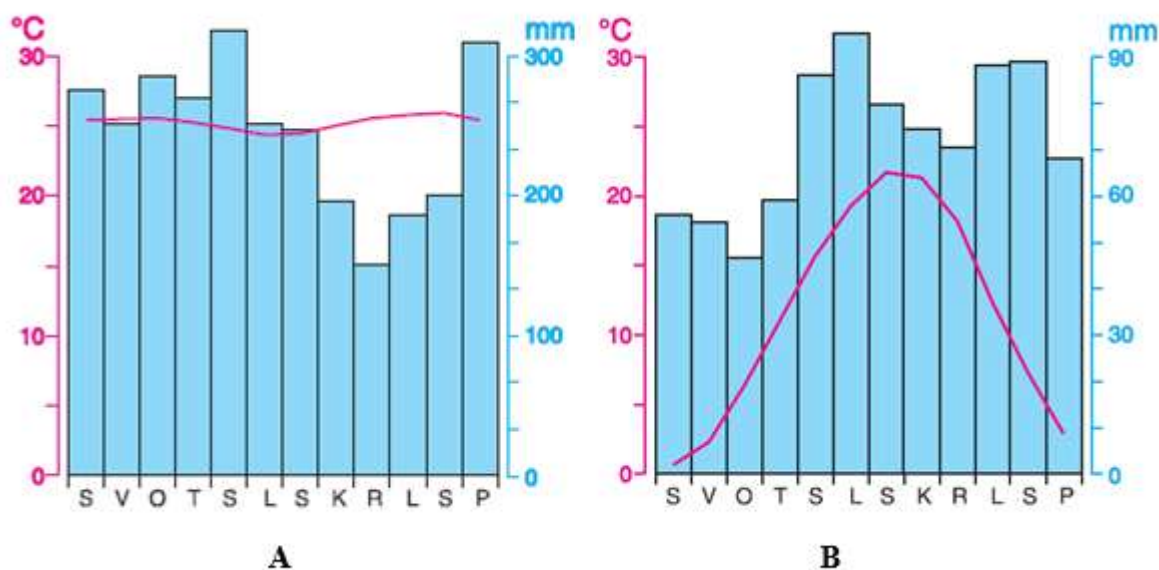
- a) Kontinenti Starog svijeta površinom su veći od kontinenta Novog svijeta.
- b) Površinom veći dio Afrike nalazi se na južnoj polutki.
- c) Svaki od kontinenata Staroga svijeta nalazi se i na istočnoj i na zapadnoj polutki.
- d) Azija se cijelom površinom nalazi na sjevernoj polutki.
- e) Euroazija, najveća kopnena cjelina na Zemlji zauzima više od polovice površine svega kopna na Zemlji.

2

23. Koje su od navedenih tvrdnji o tlaku zraka točne?

- a) U uvjetima stabilne atmosfere tlak zraka raste s porastom nadmorske visine.
- b) Tlak zraka mjeri se barometrom, a izražava se u hektopaskalima.
- c) Ciklona je područje visokoga tlaka zraka i obilježava stabilno vrijeme.
- d) Nad Sjevernim i Južnim geografskim polom cijele je godine područje visokoga tlaka zraka.
- e) Tlak zraka ovisi isključivo o temperaturi zraka.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

24. Mjesec s najvišom srednjom mjesečnom temperaturom zraka nalazi se na klimatskom dijagramu koji je označen slovom _____, a mjesec s najnižom srednjom mjesečnom temperaturom zraka nalazi se na klimatskom dijagramu koji je označen slovom _____.

25. Mjeseci koji imaju srednju količinu padalina veću od 300 mm na klimatskom dijagramu označenom slovom **A** su _____ i _____ (upiši pune nazive mjeseci).

26. Mjesto za koje je izrađen klimatski dijagram označen slovom **A** ima _____ klimu (upiši tip klime), a mjesto za koje je izrađen klimatski dijagram označen slovom **B** ima _____ klimu (upiši tip klime).

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA POVEŽI STUPCE UPISIVANJEM ODGOVARAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. DVA SLOVA I DVA BROJA SU VIŠAK.

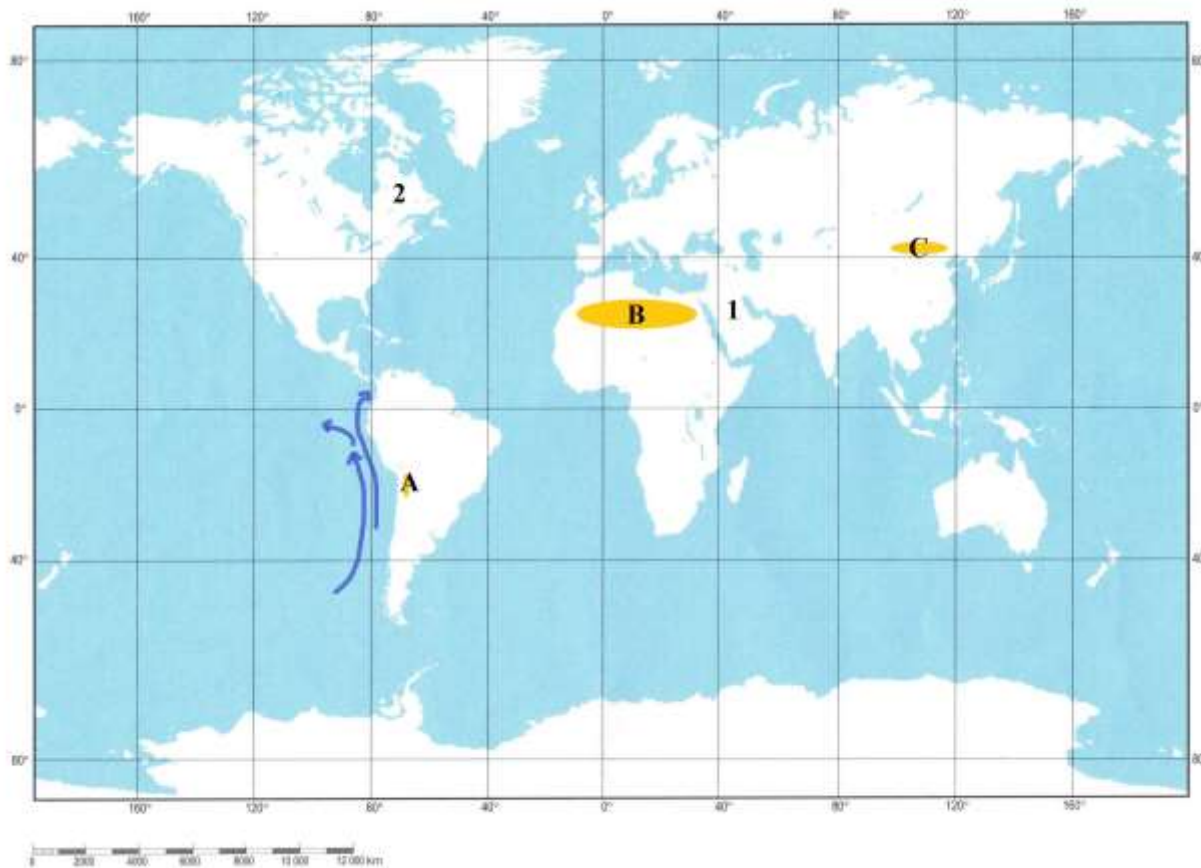
3 27. Poveži tipove klime s njihovim obilježjima i odgovarajućom biljnom zajednicom.

_____ prašumska	A vruća i suha ljeta blage i kišovite zime	1 bodljikavo grmlje, kaktusi
_____ sredozemna	B hladne, duge zime kratka i svježja ljeta	2 vazdazelena šikara
_____ pustinjska	C visoke temperature i obilne padaline tijekom cijele godine	3 bujni travnjaci
	D visoke temperature tijekom cijele godine, izmjena vlažnog i sušnog razdoblja	4 vazdazelene šume bora, smreke, jele
	E visoke temperature i vrlo male količine padalina tijekom cijele godine	5 vazdazelene tropske kišne šume

3 28. Poveži morske kanale i prolaze s morima i oceanima koje povezuju i kontinentima između kojih se nalaze.

_____ Drakeov prolaz	A povezuje Atlantski i Tihi ocean	1 nalazi se između Azije i Sjeverne Amerike
_____ Sueski kanal	B povezuje Sredozemno more i Atlantski ocean	2 nalazi se između Afrike i Europe
_____ Beringov prolaz	C povezuje Sredozemno i Crveno more	3 nalazi se između Azije i Afrike
	D povezuje Arktički i Tihi ocean	4 nalazi se između Sjeverne i Južne Amerike
	E povezuje Arktički i Atlantski ocean	5 nalazi se između Južne Amerike i Antarktike

SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE SVIJETA.

3 29. Na priloženoj karti svijeta slovima su označene pustinje. Na crte iza slova upiši imena pustinja.

A _____ **B** _____ **C** _____

1 30. Na priloženoj karti svijeta uz zapadne obale Južne Amerike strelicama je označena hladna morska struja. Ime označene morske struje je

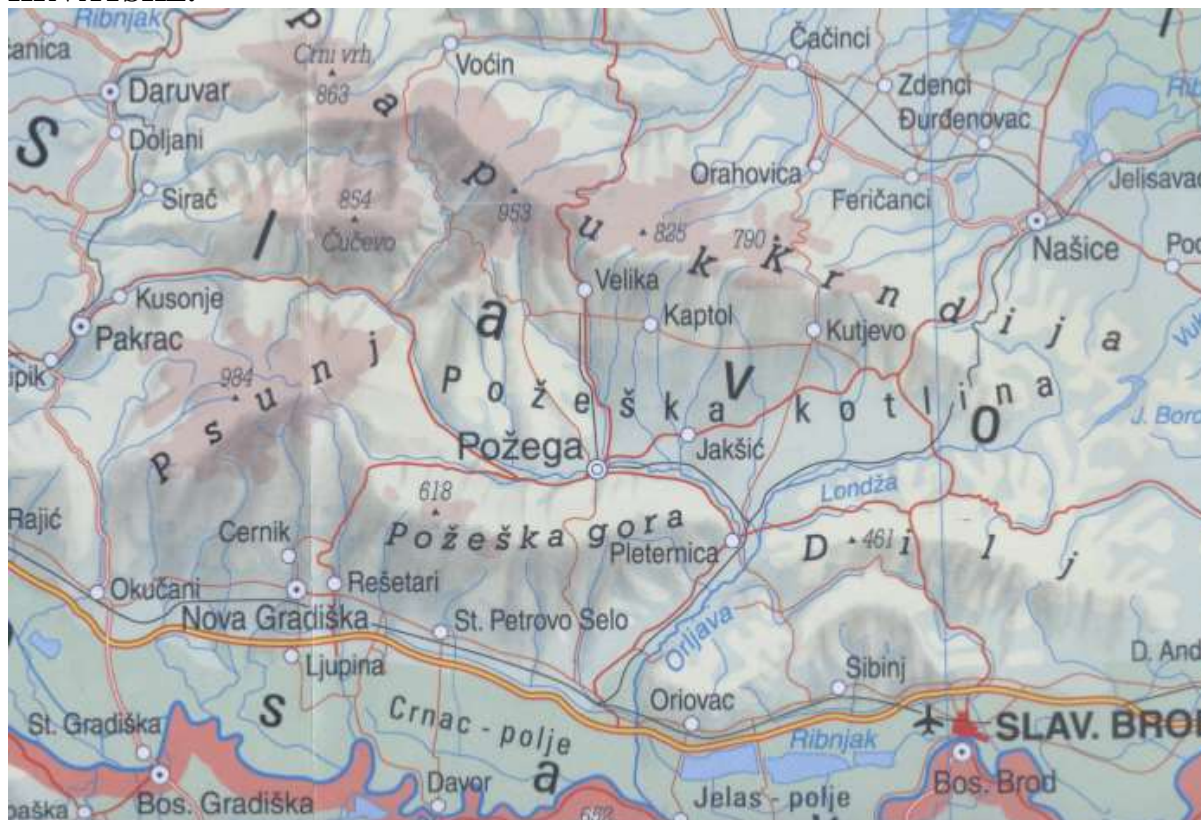
_____.

2 31. Na priloženoj karti svijeta brojevima su označeni poluotoci. Na crte iza brojeva upiši imena poluotoka.

1 _____ **2** _____

2 32. Na priloženoj karti svijeta slovom **X** označi Bengalski zaljev, a slovom **Z** Meksički zaljev.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE DIJELA HRVATSKE.

1

33. Udaljenost između Našica i Slavenskog Broda na priloženoj karti je 7 cm. Izračunaj u kojem je mjerilu izrađena karta ako je zračna udaljenost između Našica i Slavenskog Broda 35 km.

Prostor za računanje:

Karta je izrađena u mjerilu _____.

2

34. Najduža rijeka koja protječe kroz Požešku kotlinu je Orljava. Rijeka Londža je _____ (upiši lijevi ili desni) pritok rijeke Orljave. Ime naselja koje se nalazi najbliže ušću Londže u Orljavu je _____.

2

35. Ime gore koja na sjeverozapadu okružuje Požešku kotlinu je _____.
Na priloženom dijelu geografske karte najveće naselje u Hrvatskoj jugozapadno od Požege je _____ (upiši ime).